# הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנ תקנא

ג משְׁנָה מְגִלָּה ה' (ע"א) וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם (ד"ה אבל) וְכֵן כָּתַב רַמַב"ם בְּפֶרֶק ה' מֵהִלְכוֹת תַּעֲנִית (ה"ה). ד אֲבוּדְרָהָם (סדר תפלת התעניות). *) (דִּין עֲבֵרוֹת וּמֵינִיקוֹת בְּצוֹמוֹת בְּסִימָן תקי"ן וְתקנ"ד (ס"ה) וְתִרְצ"ז (סעיפים א-ב)).

**וְסִיכָה וּנְעִילַת הַסַּנְדָּל וְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה,** (ז) **וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק בָּהֶם מִבְּעוֹד יוֹם: ג** (ג) (ח) **ג כָּל אַרְבָּעָה צוֹמוֹת הַלָּלוּ אִם חָלוּ לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת,** (ט) **נִדְחִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת.** הגָּה: (י) וְאִם חָלוּ (ד) [ד] בְּעֶרֶב שַׁבָּת, קוֹרִים (יא) בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה 'וַיְחַל' (בית יוסף (ד"ה ומ"ש ופסק)). וְאִם יֵשׁ חֻפָּה בְּיוֹם הַתַּעֲנִית בְּעֶרֶב שַׁבָּת, נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְלִקְרוֹת 'וַיְחַל' (יב) וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין (ה) הַחֻפָּה (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רמ"ט סָעִיף ד' אִם מַשְׁלִימִין הַתַּעֲנִית): **ד ג בְּשַׁבָּת קֹדֶם לַצּוֹם, מַכְרִיז שְׁלִיחַ צִבּוּר הַצּוֹם, חוּץ מִתִּשְׁעָה בְּאָב וְצוֹם כִּפּוּר וְצוֹם פּוּרִים, וְסִימָנָךְ 'אָכַ"ף עָלָיו פִּיהוּ'** (מסלי טו טו). (וּמִנְהַג הָאַשְׁכְּנַזִים שֶׁלֹּא לְהַכְרִיז שׁוּם אֶחָד מֵהֶם*):

## תקנא דִּין שָׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ. וּבוֹ י"ח סְעִיפִים:

א משְׁנָה תַּעֲנִית כ"ו (ע"ב).
ב מֵימְרָא דְּרַב פָּפָּא שָׁם כ"ט (ע"ב).

**א א מִשֶּׁנִּכְנַס אָב** (א) **מְמַעֲטִין** (ו) **בְּשִׂמְחָה. ב וּבֵר יִשְׂרָאֵל דְּאִית לֵהּ דִּינָא בַּהֲדֵי כּוּתִי,** (ג) (ב) **לְשַׁתַּמֵּט מִנַּהּ דְּרִיעַ מַזָּלֵהּ.** הגָּה: מִילָּה שֶׁהִיא מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד תִּשְׁעָה בְּאָב, נוֹהֲגִין שֶׁהַמּוֹהֵל (ג) [ג] וּבַעַל בְּרִית

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**ג [ד] בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּבֵיצַ אֶפְרַיִם (סי' תקנ ד"ה במג"א ס"ק ו) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה לְעִנְיַן אֲמִירַת עֲנֵנוּ:

**א [ג] וּבַעַל בְּרִית.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ג' סִימָן ל"ז שֶׁהִשִּׂיג עַל הַבְּאֵר הֵיטֵב וְכָתַב שֶׁאֵין לְדַיֵּק מִדְּלֹא כָּתַב הַתּוֹר לְגַלַּח, וְדוּק לְאֵידָךְ גִּיסָא דְּלֹא כָּתַב אִסּוּר יֵשׁ לוֹמַר דְּסָמַךְ עַל מַה שֶּׁכָּתַב לְהַתִּיר לְלֹבֶשׁ לְבָנִים הוּא הַדִּין לְגַלַּח כֵּיוָן שֶׁנּוֹהֲגִים לְגַלַּח לְפֵי שִׁיּוּם טוֹב שֶׁלּוֹ הוּא. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (אות ה) כָּתַב בְּשֵׁם שוּ"ת זֶרַע אֶמֶת (סי' עו) שַׁדַּעְתּוֹ לֶאֱסֹר בְּתִסְפֹּרֶת וּלְבִישַׁת לְבָנִים בְּשָׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּתוֹכָהּ וְהִשִּׂיג עַל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְכָתַב דְּרַמַ"א לֹא הִתִּיר רַק בִּגְדֵי שַׁבָּת אֲבָל לֹא לְבָנִים כו', אַךְ בְּשֵׁם בְּנֵי יְהוּדָה (ח"ב סי' פה) כָּתַב לֶאֱסֹר בְּתִסְפֹּרֶת וּלְהַתִּיר בִּלְבָנִים עַיֵּן שָׁם בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה אות ה'. וְעַיֵּן בְּשו"ת אוֹר נֶעֱלָם סִימָן י' שֶׁכָּתַב תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְהַמִּילָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו, כֵּיוָן שֶׁאֵין שָׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב וְאֵין אִסּוּר מִדִּינָא דְּגֻמְרָא, יֵשׁ לְהַתִּיר לְמֹהֵל וּבַעַל בְּרִית לְהִסְתַּפֵּר לִכְבוֹד הַמִּילָה. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת שָׁם שֶׁהִשִּׂיג עַל הַבְּאֵר הֵיטֵב שֶׁהֵבִין מַה שֶּׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (שצ"ד) [שצ"ג] לְגַלַּח, קָאֵי עַל תִּסְפֹּרֶת הָרֹאשׁ, זֶה אֵינוֹ דְּקָאֵי עַל גִּלּוּחַ צִפָּרְנַיִם, וְכֵן בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה לֹא הִזְכִּיר לְגַלַּח וְכֵן בִּלְבּוּשׁ כו'. וּבְחָכְמַת הַשִּׂיג עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הַבְּאֵר הֵיטֵב סִיֵּם בָּהּ וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּאֵר הַגּוֹלָה, וּבְבְאֵר הַגּוֹלָה שָׁם בְּיוֹרֶה דֵּעָה כָּתַב שָׁם שֶׁבְּדִבְרֵי מֹשֶׁה לֹא הִזְכִּיר לְגַלַּח וְאוּלַי דְּאַצְפָּרְנַיִם קָאֵי כו', וּבְבְאֵר הֵיטֵב שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ וְכָתַב שֶׁבִּבְאֵר הַגּוֹלָה הִקְשָׁה עַל זֶה שֶׁהָנָה לֵהּ לְמֵימַר וּלְגַלָּחָם כו', עַיֵּן שָׁם. (וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כח) וְאֵלִיָּהוּ זוּטָא (ס"ק טז) שֶׁמִּשָּׁם הֶעְתִּיק הַבְּאֵר הֵיטֵב, אֶלָּא שֶׁהִשְׁמִיט מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם דְּהַהֶ' דְּסִימָן שצ"ג בְּיוֹרֶה דֵּעָה קָאֵי אִצְּפָרְנַיִם, לְפִי שֶׁהָרָאָה מָקוֹם לִבְאֵר הַגּוֹלָה. וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה זוּטָא דְּקַדֵּם שֶׁבּוֹעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב יֵשׁ לְהַתִּיר תִּסְפֹּרֶת גַּם כֵּן, וְאִם חָל בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה, עִקַּר כְּהַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין לוֹ דִּין שֶׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב, עַיֵּן שָׁם). (וְעַיֵּן שָׁם בְּפָנִים מְאִירוֹת שֶׁכָּתַב שֶׁהָאֲבֵלִים הֵם שׁוֹשְׁבִינִים לְהַכְנִיס לַחֻפָּה וְלֶאֱכֹל שָׁם, שֶׁהַסּ"ז (סי"ד סי' שצא סק"ד) כָּתַב שֶׁאֵין לְהַתִּיר לֶאֱכֹל שָׁם, וְכָתַב שֶׁהִתְקַלְקֵל יֵשׁ לָהֶם עַל מִי שֶׁיִּסְמֹכוּ מִדִּבְרֵי הָרֹאשׁ"ש פֶּרֶק הַחוֹלֵץ (יבמות פ"ד סי' כז) כו', וְאַף דִּשְׁאָר אֲבֵלִים נָהֲגוּ לֶאֱסוֹר, מִכָּל מָקוֹם שׁוֹשְׁבִינִים חֲשִׁיבִי לְהוּ מִצְוָה רַבָּה כו' לָכֵן נוֹהֲגִים לְהַחְמִיר כְּדִבְרֵי הַסּ"ז, רַק כְּשֶׁהֵם קְרוֹבִים הֵם בִּמְשַׁמְּשִׁין בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה כְּמוֹ בַּעֲלֵי הַסְּעוּדָה וְאוֹכְלִים אֶחָד מִכָּל עִמְּהֶם, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין רָאוּי לִהְיוֹת שָׁמָּה לִשְׁמֹעַ כְּנֻגַּן הַמְנַגֵּן בִּכְלֵי שִׁיר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּאָבֵל עַל אֲבִיו וְעַל אִמּוֹ אוֹ אִשָּׁה עַל בַּעֲלָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהִיא

## בַּאֵר הֵיטֵב

מָקוֹם בְּלֵיל טְבִילָה לֹא יִפְרֹשׁ מַאֲשְׁתּוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג). וְעַכְשָׁו בְּרַחִיצָה הַמְנֻהָג לֶאֱסֹר, וּמִפָּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת מֻתָּר. בַּ"ח: **ג** (ג) **כָּל.** לְאו דַּוְקָא, דְּלְעוֹלָם אֵין עֲשָׂרָה בְּטַבַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מָתָּר. בַּ"ח: (ד) **בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** וְאִי אֶפְשָׁר לְחוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֶלָּא עֲשָׂרָה בְּטַבַּעַת, וְאָז אֵין אוֹמְרִים וְהוּיִים בְּמִנְחָה עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ סִימָן תי"ז (סק"ג): (ה) **הַחֻפָּה.** וְאָסוּר לְהַחֲתִן לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מִבְּעוֹד יוֹם וְנוֹתְנִין לַתִּינוֹקוֹת עַיֵּן סִימָן תקס"ב סָעִיף ב', מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק). וְכֵן כְּשֶׁחָל בְּתוֹךְ שִׁבְעָה יְמֵי הַחֻפָּה, יַשְׁלִים תַּעֲנִיתוֹ. אֲבָל יְאַחֵר צֵיט אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת תּוֹךְ שִׁבְעָה יְמֵי הַחֻפָּה, אִם נִשָּׂא בְּתוּלָה, אוֹ בְּחוּר אַלְמָנָה. מֻצְאתִי בְּעַטֶּרֶת זְקֵנִים (סי' תקנט ס"ק), וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקנ"ט סָעִיף קָטָן י"א:

**א** (ו) **בְּשִׂמְחָה.** פְּרוּשׁ שֶׁאֵין שִׂמְחִין כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת פֶּרֶק קַמָּא דְּמְגִלָּה דַּף ה' עַמּוּד ב' (ד"ה ממעטין): (ז) **לְשַׁתַּמֵּט.** עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל. רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב יח ח"ב) וְכֵן מַשְׁמַע בְּגֻמְרָא. וְעַיֵּן בְּתִשְׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן ל"ה: (ג) **וּבַעַל בְּרִית.** כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) נִרְאֶה דַּוְקָא אוֹתוֹ שֶׁתּוֹפֵס הַתִּינוֹק עַל בִּרְכָּיו בְּשָׁעַת הַמִּילָה, אֲבָל הַמַּכְנִיס וְהַמּוֹצִיא כְּשֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב כְּבָר נִפְטַר מִן הָעִנְיָן וְכֵן מִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַתִּינוֹק עַל בִּרְכֵי אֲחֵרִים, וְכֵן נִרְאֶה לְעִנְיַן שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם הַמִּילָה, אֲבָל הַמַּכְנִיס וְהַמּוֹצִיא אֵינוֹ בְּכְלָל זֶה, וְכֵן שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, קוֹרִין בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה 'וַיְחַל' (בית יוסף (ד"ה ומ"ש ופסק)). וְאִם יֵשׁ חֻפָּה בְּיוֹם הַתַּעֲנִית בְּעֶרֶב שַׁבָּת, נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְלִקְרוֹת 'וַיְחַל' (בית יוסף (ד"ה ומ"ש ופסק)). וְאִם יֵשׁ חֻפָּה בְּיוֹם הַתַּעֲנִית בְּעֶרֶב שַׁבָּת, קוֹרִים (יא) בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה

(ד) וַאֲבִי הַבֵּן לוֹבְשִׁין בִּגְדֵי שַׁבָּת (מנהגים), אֲבָל בְּלָאו הָכִי אָסוּר. אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁל חֲזוֹן (ה) אֵין מַחֲלִיפִין לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת (ו) כִּי אִם (ד) [ד] הַכֻּתֹּנֶת לְבַד (מרדכי הלכות תשעה באב (תענית סי׳ תרלה) והגהות אשירי פרק ד׳ דתענית (סי׳ לח) ואגודה (תענית פ״ד אות כג) ורוקח (סי׳ שיא)). אֲבָל פּוֹרְשִׁין (ה) (ז) פָּרֹכֶת שֶׁל שַׁבָּת, אִם לֹא שֶׁאֵרַע תִּשְׁעָה בְּאָב בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה, שֶׁאָז אֵין פּוֹרְשִׁין פָּרֹכֶת שֶׁל שַׁבָּת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נִשּׂוּאִין בְּשַׁבַּת נַחֲמוּ (ח) מֻתָּר לִלְבֹּשׁ (ו) [ו] (ט) בִּגְדֵי שַׁבָּת (י) בְּשַׁבָּת שֶׁל חֲזוֹן (מהרי״ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב)): **ב * [ג]מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד הַתַּעֲנִית (יא) * מְמַעֲטִים בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן, (יב) [ד]וּבְבִנְיָן שֶׁל (ז) שִׂמְחָה, כְּגוֹן בֵּית חַתְנוּת לִבְנוֹ * [ה]אוֹ בִּנְיָן שֶׁל צִיּוּר וְכִיּוּר, וּבִנְטִיעָה שֶׁל שִׂמְחָה, [ו]כְּגוֹן אַבְוַרְנְקִי שֶׁל מְלָכִים שֶׁנּוֹטְעִים לְצֵל לְהִסְתּוֹפֵף**

ג בְּרַיְתָא וּבִגְמָרָא יְבָמוֹת מ״ג (ע״א) וּכְפֵרוּשׁ הָרַמְבַּ״ן בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאָדָם (שער האבל אות קב) וְכֵן הֶעְתִּיק הַטּוּר. ד בְּרַיְתָא וּגְמָרָא (תענית יד:). ה רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ג׳ דְּתַעֲנִית (ה״ח). ו שָׁם בַּגְּמָרָא.

## בַּאֵר הֵיטֵב

מַה שֶּׁכָּתַב הַבְּאֵר הַגּוֹלָה עַל זֶה: (ד) **הַכֻּתֹּנֶת.** וּמֻתָּר אֲפִלּוּ חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּשַׁבָּת. לְבוּשׁ (סט״ז). וְהַמַּחְמִיר שֶׁלֹּא לְהַחְלִיפוֹ, מִנְהַג שְׁטוּת הוּא שֶׁאֵינוֹ לְבוּשׁ רַק מִפְּנֵי הַזֵּעָה. מַטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ תשלז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד). וְאֵלִיָּהוּ זוּטָא (ס״ק כ״ד) כָּתַב דִּבְסֵפֶר תַּנְיָא (סי׳ נט) וְשִׁבֳּלֵי לֶקֶט (סי׳ רסו) כָּתְבוּ דְּאָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁל צִנְעָה, וְלָכֵן אֵין לִמְחוֹת בָּאַשְׁכְּנַזִּים הַנּוֹהֲגִים אִסּוּר: (ה) **פָּרֹכֶת.** וְהוּא הַדִּין מַפּוֹת וּמִכְסָאוֹת. מַהֲרִי״ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב): (ו) **בִּגְדֵי.** אֲבָל בְּגָדִים חֲדָשִׁים אָסוּר. מָצָאתִי כָּתוּב. מַהֲרִי״ל עָשָׂה שְׁפִינְהַל״ץ לִבְנוֹ וְלָבַשׁ קַטָּ״א שֶׁל שַׁבָּת לִכְבוֹד בְּנוֹ הֶחָתָן: **ב** (ז) **שִׂמְחָה.** קָאֵי גַּם אַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּגוֹן צָרְכֵי חֻפָּה, אֲבָל שְׁאָר מַשָּׂא וּמַתָּן שָׁרִי כְּדַרְכּוֹ. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש לפי) בַּ״ח (ס״ד). וְכָתַב מַהֲרִי״ל (שם) הַסַּרְסוּרִים לֹא יִשְׂאוּ כְּלֵי כֶסֶף לְסַרְסֵר בָּעִיר, דְּשִׂמְחָה הִיא לָרוֹאִים. וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ אִסּוּר בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ הַתָּרָה, עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רי״ד (ס״א), אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְמַעֵט בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן לֹא מְהַנֵּי הַתָּרָה, כֵּיוָן דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ הָכִי כְּבָר קִבְּלוּ אֲבוֹתֵיהֶם כַּדַּעַת הַהוּא. וּבְסִימָן

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מְשַׁמֶּשֶׁת שָׁמָּה, יֵשׁ לָהֶם לִמְנֹעַ מִלִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת). וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סִימָן ש״צ לְעִנְיַן גִּלּוּחַ צִפָּרְנַיִם לִטְבִילָה בְּטַ״ז (סק״ג) וְשַׁ״ךְ (סק״ד) שָׁם וּנְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) שֶׁהַמַּכְנִיס וְהַמּוֹצִיא הַתִּינוֹק אֵינוֹ בִּכְלָל זֶה, הוּא הַדִּין וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר בַּעֲלֵי כִּבּוּדִים שֶׁמּוֹשִׁיטִין הַתִּינוֹק מִזֶּה לָזֶה וְגַם אוֹתָן הַמַּנִּיחִין עַל כִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב וְכֵן הַמַּנִּיחִים עַל בִּרְכָּיו שֶׁל הַסַּנְדָּק אוֹ הַמַּחֲזִיק הַתִּינוֹק בְּעֵת אֲמִירַת אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יָדִיד כו׳, וּקְצָת הָיָה נִרְאֶה לְהָקֵל לְהַנּוֹתֵן עַל בִּרְכֵּי הַסַּנְדָּק, לְפִי שֶׁרַגְלֵי הַסַּנְדָּק דּוֹמִין לְמִזְבֵּחַ. (וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס״ה (סי״א) דְּהָוֵי כְּמַקְטִיר קְטֹרֶת, עַיֵּן בִּתְשׁוּבוֹת נוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו״ק יו״ד) סִימָן פ״ו שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב דְּלֹא תִּקְשֵׁי עַל מַה שֶּׁכָּתַב מַהֲרִי״ל שֶׁאֵין לִתֵּן לְסַנְדָּק אֶחָד שְׁנֵי בָּנָיו מִטַּעַם זֶה, דִּלְמָא יֵשׁ קְפִידָא עַל הַסַּנְדָּק וְלֹא עַל הַמּוֹהֵל, שֶׁאִם רַגְלֵי הַסַּנְדָּק הֵם כְּמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת אִם כֵּן הַמּוֹהֵל הוּא כְּמַקְטִיר הַקְּטֹרֶת כו׳, עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אַהָא גּוּפָא דְּסַנְדָּק שֶׁדּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ מֵהֵיכָא תֵּיתֵי לוֹמַר שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה בּוֹ לְפִי שֶׁמַּעֲשֶׂרֶת, דְּלֹא אַשְׁכְּחַן הָכִי אֶלָּא גַּבֵּי מַקְטִיר וְיָלִיף לָהּ מִדִּכְתִיב (דברים לג י) ׳יָשִׂימוּ קְטוֹרָה׳ כו׳, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ סְמָךְ לָזֶה מִמַּה שֶּׁאָמַר בְּיוֹמָא דַּף כ״ה (ע״ב) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא הָיָה פַּיִס לַמַּחְתָּה כו׳ סַלְקָא דַּעְתָּךְ כֵּיוָן דְּלֹא שְׁכִיחָא וּמְעַתְּרָא נְתַקֵּן לָהּ פַּיִס בִּפְנֵי עַצְמוֹ כו׳, אַלְמָא דְּאַף הַמַּחְתָּה שֶׁנּוֹתְנִין עָלָיו הַקְּטֹרֶת מְעַתְּרָא גַּם כֵּן כְּמוֹ הַנּוֹתֵן הַקְּטֹרֶת), אֲבָל לֹא רָאִיתִי נוֹהֲגִין כֵּן. וּפֹה קְהִלַּת בְּרָאד נוֹהֲגִין שֶׁאֲבִי הַבֵּן הוּא הַמַּנִּיחַ אֶת הַתִּינוֹק עַל רַגְלֵי הַסַּנְדָּק, וּמִנְהָג יָפֶה הוּא. וַאֲבִי אֲבִי הַבֵּן וַאֲבִי הַיּוֹלֶדֶת גַּם כֵּן נוֹהֲגִים לְהָקֵל וְלִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת הֵם וּנְשֵׁיהֶם, וְכִמְדֻמָּה שֶׁנּוֹהֲגִין לְהָקֵל גַּם שְׁאָר קְרוֹבִים אֲשֶׁר דַּרְכָּם אִם הָיָה בְּיָמִים אֲחֵרִים לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, הֵם לוֹבְשִׁים גַּם עַתָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה. וְנִרְאֶה שֶׁצַּעַר הוּא לַאֲבִי הַבֵּן וְהַיּוֹלֶדֶת כְּשֶׁאֵין מִתְעָרְבִים בְּשִׂמְחָתָם הַקְּרוֹבִים הָאֵלֶּה בִּלְבִישַׁת לְבָנִים, וְלִשְׁאָר קְרוֹבִים יֵשׁ לְהַחְמִיר. וְעַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (ס״ג) בְּשֵׁם זֶרַע אֱמֶת (סי׳ עז) שֶׁבַּעַל בְּרִית אָסוּר לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים חֲדָשִׁים בְּשָׁבוּעַ זוֹ, וְנָשִׁים הַנּוֹשְׂאוֹת אֶת הַתִּינוֹק לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַמּוֹשִׁיטָה אֶת הַתִּינוֹק לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁקּוֹרִין (קְוַואטֶר שַׁאפְט), לוֹבְשִׁין גַּם כֵּן בִּגְדֵי שַׁבָּת כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהֶם מִצְוָה אַחֶרֶת בְּמִצְוַת מִילָה רַק זוֹ לְבַד. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ג): **[ד] הַכֻּתֹּנֶת.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) שֶׁאֲפִלּוּ הַטַּלִּית שֶׁל שַׁבָּת אֵין מַחְלִיפִין, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּסִדּוּר עַמּוּדֵי שָׁמַיִם (שער סור) בְּשֵׁם אָבִיו הַגָּאוֹן וּבִתְשׁוּבוֹת חֲדָשׁוֹת לְהָרַדְבַּ״ז (ח״ב) סִימָן תרצ״ג, וּבִמְדִינָתֵנוּ נָהֲגוּ כַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְאֵין לְשַׁנּוֹת. וּמִנְעָלִים וּפֻזְמְקָאוֹת שֶׁל שַׁבָּת אִם אֵינָם חֲדָשׁוֹת מֻתָּר, עַיֵּן פְּרִי מְגָדִים (שם): **[ו] בִּגְדֵי.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּיַד אֶפְרַיִם בְּשֵׁם דָּגוּל מֵרְבָבָה בָּזֶה, וְעַיֵּן בִּזְקַן אַהֲרֹן סִימָן ל״ח וּבְרַדְבַּ״ז חֲדָשׁוֹת (ח״ג) סִימָן תרמ״ה לְבַטֵּל הַמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ בִּקְצָת מְקוֹמוֹת לוֹמַר אֵיזֶה קִינָה כַּכָּתוּב בַּסִּדּוּרִים, וְכֵן

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַתִּינוֹק [שֶׁקּוֹרִין קְוַואטֶע״ר] אֵינוֹ בִּכְלָל זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם הָאִשָּׁה הַמַּכְנֶסֶת הַתִּינוֹק נוֹהֶגֶת לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, שֶׁזֶּה עִקַּר מִצְוָתָהּ: (ד) **וַאֲבִי הַבֵּן.** וְאִמּוֹ: (ה) **אֵין מַחֲלִיפִין.** וַאֲפִלּוּ הַטַּלִּית. וּלְעִנְיַן גִּלּוּחַ (ד) אִם מֻתָּר לְבַעַל בְּרִית וּכְהַאי גַּוְנָא עַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה: (ו) **כִּי אִם הַכֻּתֹּנֶת לְבַד.** שֶׁאֵינוֹ לוֹבֵשׁ אֶלָּא מִפְּנֵי הַזֵּעָה, וּמִטַּעַם זֶה מֻתָּר לְהַחֲלִיף גַּם הַפֻּזְמְקָאוֹת, וְזֶה מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁחָל בּוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב. וּבִקְהִלַּת קֹדֶשׁ וִילְנָא נוֹהֲגִין עַל פִּי הַגְּרָ״א לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, וְיֵשׁ מְשַׁנִּים בֶּגֶד אֶחָד. וְכֵן כָּתַב רַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִּין (בסידור) בְּשֵׁם אָבִיו הַגָּאוֹן שֶׁצָּרִיךְ לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁחָל בּוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב: (ז) **פָּרֹכֶת.** וְהוּא הַדִּין (ה) מַפּוֹת וּמִכְסָאוֹת: (ח) **מֻתָּר לִלְבֹּשׁ וְכוּ׳.** וְאַף (ו) אֲבִי הֶחָתָן וְהַכַּלָּה לוֹבְשִׁין בֶּגֶד עֶלְיוֹן שֶׁל שַׁבָּת לִכְבוֹד חָתָן וְכַלָּה: (ט) **בִּגְדֵי שַׁבָּת.** וּמִכָּל מָקוֹם (ז) בְּגָדִים חֲדָשִׁים אָסוּר: (י) **בְּשַׁבָּת שֶׁל חֲזוֹן.** וַאֲפִלּוּ (ח) חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּשַׁבָּת, אֲבָל לַאֲבִי הֶחָתָן אֵין לְהַתִּיר בְּאֹפֶן זֶה לִלְבֹּשׁ שׁוּם בֶּגֶד שֶׁל שַׁבָּת: **ב** (יא) **מְמַעֲטִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן.** יֵשׁ מִן (ט) הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשָּׂא בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל שִׂמְחָה, כְּגוֹן (י) לִקְנוֹת כְּלֵי כֶסֶף אוֹ צָרְכֵי חֻפָּה וְכַדּוֹמֶה, אֲבָל סְתָם מַשָּׂא וּמַתָּן אֵין צָרִיךְ לְמַעֵט כְּלָל, וְיֵשׁ דִּסְבִירָא לֵהּ דְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לְמַעֵט בָּעֵת הַזֹּאת (יא) וְלֹא יַעֲסֹק אֶלָּא כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ, וְכֵן מַשְׁמַע בְּסִימָן תקנ״ד סוֹף סָעִיף כ״ב דְּצָרִיךְ לְמַעֵט בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן. [וְרַק אִם הוּא יְרִיד יֵשׁ לוֹמַר דְּהָוֵי (יב) דָּבָר הָאָבֵד, וְשָׁרִי בְּכָל עִנְיָן אִם הוּא מוֹצֵא אָז בְּזוֹל יוֹתֵר], וּבִזְמַנֵּנוּ (יג) נָהֲגוּ לְהָקֵל בְּכָל זֶה מִשּׁוּם דְּהַכֹּל נֶחְשָׁב כָּעֵת כְּדֵי פַּרְנָסָתֵנוּ: (יב) **וּבְבִנְיָן שֶׁל שִׂמְחָה.** וְהוּא הַדִּין כָּל בִּנְיָן (יד) שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ לְדִירָתוֹ וְרַק שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן לְהַרְוָחָה בְּעָלְמָא, אָסוּר. (טו) וְאִם שָׂכַר לְנָכְרִי קֹדֶם רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּקַבְּלָנוּת, מֻתָּר בַּכֹּל וַאֲפִלּוּ בְּתִשְׁעָה בְּאָב עַצְמוֹ, דְּנָכְרִי אַדַּעְתָּא דְנַפְשֵׁהּ עָבִיד, (טז) וְהוּא הַדִּין אִם קָצַץ עִם הַנָּכְרִי בְּקַבְּלָנוּת לְצַיֵּר בֵּיתוֹ, מֻתָּר לְצַיֵּר מִטַּעַם זֶה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יָכוֹל לְפַיְּסוֹ בְּדָבָר מוּעָט שֶׁיַּמְתִּין עַד אַחַר

## בְּאוּר הֲלָכָה

**ב * מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד הַתַּעֲנִית וְכוּ׳. וְאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וַעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת כְּמוֹ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד הַתַּעֲנִית** [אֵלִיָּה רַבָּה (ס״א) וּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״י)]:

* **מְמַעֲטִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים הַכַּוָּנָה דְּלֹא יַעֲסֹק אֶלָּא כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ, **וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים** (שם) **שֶׁכָּתַב דְּיִשְׂרָאֵל שֶׁפַּרְנָסָתוֹ כְּלִי זֶמֶר אֵצֶל עַכּוּ״ם בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה, יֵרָאֶה דִּכְדֵי פַּרְנָסָתוֹ שָׁרִי עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** (הנהגת י״ז בתמוז ובין המצרים) **דְּמַשְׁמַע מִנֵּהּ דְּאֵינוֹ מַתִּיר הַפְּרִי מְגָדִים אֶלָּא מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ:**

* **אוֹ בִּנְיָן שֶׁל צִיּוּר וְכִיּוּר. הַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְשַׁיֵּר אַמָּה עַל אַמָּה, דְּאִי לָאו הָכִי לְעוֹלָם אָסוּר לְדַעַת הַטּוּר** כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תק״ס (ס״א). **וּלְהָרַמְבַּ״ם** (פ״ה הי״ב) **דִּסְבִירָא לֵהּ דַּאֲפִלּוּ עַל יְדֵי שִׁיּוּר אַמָּה עַל אַמָּה אָסוּר לְעוֹלָם לִבְנוֹת בִּנְיָן שֶׁל צִיּוּר וְכִיּוּר** כַּמְבֹאָר שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו ואינו), **צָרִיךְ לוֹמַר דְּהָכָא**

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

**(ד) וּבִתְשׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר** חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן קנ״ח **מַתִּיר לְבַעַל בְּרִית לְסַפֵּר אֲבָל לֹא לְאָבֵל מַמָּשׁ בְּמִילָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים:** (ה) מַהֲרִי״ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וַעֲטֶרֶת זְקֵנִים: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ח) דָּגוּל מֵרְבָבָה: **ב** (ט) עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש כדרך), וּבָזֶה לֹא יִשָּׂא כְּלָל וְעַל זֶה קָאֵי הָא דְּקָאָמַר מְמַעֲטִין: (י) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ז). **וּמִי שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּכֵלִים כָּאֵלּוּ אֵינוֹ שָׁרִי רַק לִמְכֹּר לְעַכּוּ״ם [שָׁם]. וְאַף לְהַסַּרְסוּר אֵינוֹ כְּדַאי שֶׁיִּשָּׂא אוֹתָן בְּפַרְהֶסְיָא בָּעִיר,** דְּשִׂמְחָה הוּא לָרוֹאִים [בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז)]: **(יא) וְהִנֵּה יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִשָּׂא וְלִתֵּן כְּלָל בָּעֵת הַזֹּאת בְּשׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן, וְזוֹ הִיא חֻמְרָא שֶׁלֹּא מִן הַדִּין כְּלָל** בֵּין לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה בֵּין לִשְׁנִיָּה, **וְאֶפְשָׁר שֶׁעָשׂוּ כֵּן מִשּׁוּם סְיָג וְגָדֵר וּלְפִיכָךְ הָרוֹצֶה לַעֲסֹק שָׁם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ הַתָּרָה. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְמַעֵט בְּכָל מַשָּׂא וּמַתָּן, לָזֶה לֹא מְהַנֵּי הַתָּרָה,** כֵּיוָן דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ הָכִי כְּבָר קִבְּלוּ אֲבוֹתֵיהֶם כַּדַּעַת הַהִיא [מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **(יב)** פְּרִי מְגָדִים (שם). **וְאַף אִם הוּא מַשָּׂא וּמַתָּן דְּשִׂמְחָה יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרִי בָּזֶה** [שָׁם]: **(יג)** רַשַׁ״ל (יש״ש יבמות פ״ד סי׳ לד) וּבַ״ח (ס״ד) וְטַ״ז (ס״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב). **וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ז) **מַשְׁמַע דְּאַף עַל פִּי כֵן בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל שִׂמְחָה יֵשׁ לִמְנֹעַ וְכֵן הֶעְתִּיק הַחַיֵּי אָדָם** (כלל קלג ס״י), **אֲבָל מִדִּבְרֵי הַטַּ״ז וְאֵלִיָּה רַבָּה מַשְׁמַע דְּאַף בָּזֶה הַמִּנְהָג לְהָקֵל דְּשֶׁמָּא לֹא יוּכַל לְהָכִין אַחַר כָּךְ וְטוֹב לְהַחְמִיר:** (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם הָרַ״ן (תענית ה. ד״ה שלחו): **(טו)** בַּ״ח (ס״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג): **(טז)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah